

SÁNDOR ANNA

EGY BIZTOS PONT A BIZONYTALANSÁGBAN

Napjaink világában kevés olyan pontot találhatunk, melyre ráillik a *biztos* jelző, melynek biztonságát ne ásta volna alá a járványhelyzet következtében kialakult nagyfokú bizonytalanság. Korántsem véletlen, hogy a közbeszédben a *bizonytalan* és a megszokottól eltérő *rendhagyó* jelző oly gyakorivá vált.

A szlovákiai magyar közösség életében is beszűkült a biztonságot jelentő színterek köre, de az anyanyelvi iskola, az őt érintő számos negatív változás ellenére is megőrizte gyermekeink számára a szellemi fejlődés biztonságát, noha a pedagógusok mindennapjait alaposan megnehezíti a számtalan és átgondolatlan reform, s a megválaszolatlan kérdésekből fakadó bizonytalanság, melyet a járványhelyzet miatt elmaradt szakmai rendezvények és párbeszéd hiánya is tovább növel.

E tekintetben is nagyra értékelendő a Szlovákiai Magyar Pedagógusok XXVI. Országos Találkozója, melyet ez év októberében *A magyar iskola mint érték* jelmondat jegyében a járványhelyzet miatt rendhagyó módon rendeztek meg. Rendhagyó volt a helyszín, hiszen Rozsnyó helyett kivételesen Komárom, a Felvidéki Magyar Pedagógusok Háza adott otthont a találkozónak, s rendhagyó volt az online formában megvalósuló szakmai konferencia és a pedagógusdíjak átadása is.

A szakmai konferencia három plenáris előadása a szlovákiai magyar közösség történelmi múltjával és az abból levonható tanulságokkal, továbbá általános oktatásméleti kérdésekkel, valamint a magyar iskolák előtt álló új kihívásokkal foglalkozott. Mindhárom előadás a szlovákiai magyar iskolák és intézmények pedagógusai számára sok hasznos tanulsággal szolgált.

Simon Attila *Száz év kisebbségben – a szlovákiai magyarság önszerveződésének évszázada* címmel tartotta meg plenáris előadását. Eszmefuttatásában a szlovákiai magyarság intézményrendszerének és önszerveződésének ismertetése mellett mindenképp előremutató az a következtetése, hogy az elmúlt száz évet semmiképp sem tekinthetjük csak a szenvedés időszakának, mert nemcsak elszenvedtük a mögöttünk hagyott évszázadot, hanem alakítottuk is azt. Ma is arra kellene törekednünk, hogy megfelelő önszerveződéssel magunk alakítsuk sorsunkat, s kudarcaink okát ne csak másokban keressük.

Véleményem szerint is fontos, hogy a múltunkat megismerjük, de ezt ne csupán öncélúan, magáért a múltért tegyük, hanem főként a belőle levonható tanulságokért. Ne ragadjunk le a múltban, és ne csak a múltból nosztalgizáljunk, hanem okuljunk belőle, s a tanulságaira alapozva építsük a jelen! Hiszen azt már az antik kor embeire is tudta, hogy a múltból okulni kell, ezt bizonyítja a közismert *Historia est magistra vitae* (A történelem az élet tanítója) mondás is.

Ahhoz azonban, hogy a múlt tanulságait beépíthessük jelenünkbe, közösségünknek jól képzett, kreatív gondolkodású egyénekre van szüksége, melynek elérése iskoláink továbbbi, a kor kihívásainak megfelelő fejlesztésével valósítható meg.

A következő két előadás ennek mikéntjére, az iskolák előtt álló innováció elméleti és gyakorlati kérdéseire kereszte a választ.

Pintes Gábor a *Hagyomány és korszerűség* című előadásában többek között arra mutatott rá, hogy a korszerűsítés folyamatába be kell építeni a

hagyományos értékeinket is, mert csak így érhető el, hogy minőségi iskoláink legyenek. Ehhez azonban egyrészt tudatosítani kell, hogy egyetemes, regionális, nemzeti vagy helyi, intézményi szempontból értelmezzük-e a hagyomány fogalmát, másrészt írásba is kell foglalni azokat a hagyományos értékeket, melyek az adott iskolát a többi oktatási intézménytől megkülönböztetik. Az írásba foglalt hagyománytár a korszerűsítés folyamatában iránytűként szolgálhat az értékek megőrzésében és átörökítésében, s abban, hogy a hagyományos értékek hangoztatása ne csak üres közhely legyen.

Iskoláink helyzetének kérdését az új évtized kihívásai felől vizsgálta Fodor Attila. Előadásában – *Magyar iskola 2021: az új évtized kihívásai* – rendszer- és intézményszinten is gőrcső alá vette iskolahálózatunk sajátosságait, nem kendőzve annak hiányosságait sem.

Messzemenőleg egyetérthetünk azal a megállapításával, hogy a szlovákiai magyarságnak szüksége van egy olyan átfogó oktatási stratégiára, mely figyelembe veszi az új évtized kihívásait, ugyanakkor megvalósítható, közösségünket nem csak papíron szolgáló írott malaszt marad.

Csakis így érhető el, hogy iskoláink a jövőben is biztonságot nyújtó szellemi műhelyek maradhassanak. Minden nehéz helyzetben ugyanis, ahogy ezt több mint száz évvel korábban, 1906-ban Ady Endre is megfogalmazta, csupán az új szellemiséget árasztó iskolák és tanítók tudják talpra állítani a nemzeteket, ezért vele együtt mi is valljuk: „[...] nincs más útja a társadalmi haladásnak csak ez: új tanítók és új iskolák”.